

Assessment of the measures on health education in the field of infectious diseases for the population of the Republic of Moldova in 2006-2011

A. Druc, *V. Sofronie

Department of Epidemiology, Nicolae Testemitsanu State University of Medicine and Pharmacy
Chisinau, the Republic of Moldova

*Corresponding author: vasilsofronie@rambler.ru. Manuscript received July 17, 2013; accepted February 15, 2014

Abstract

Background: The study of evaluating measures for health promotion and health education in the field of infectious pathologies done among the Moldovan population has been realized for the first time.

Material and methods: For the analysis of data we have used the method of the epidemiological description and a statistical method. The activity of public health care institutions of different levels in the field of health education on infectious pathologies in the years 2006-2011 has been analyzed. We have evaluated the measures on health promotion and health education in the field of infectious pathologies covering 2 municipalities, 35 counties and 19 republican health facilities in the above period. This study has been based on the assessment of nine types of health promotion and health education in the field of infectious pathologies which are the following: conversations, health bulletins, methodical information, lectures, publications in press, radio, TV shows, seminars and soirees.

Results: The following issues have been assessed: the volume of the infectious diseases information given as one of general measures of health promotion and health education, the volume of information on infectious diseases provided by healthcare professionals through various means in the regions of Moldova as well as highlighting the regions with the highest and lowest results of health promotion and health education measures in the field of infectious pathologies.

Conclusions: The heads of public medical institutions and those of the health care facilities poorly use mass media – radio and television, including local ones for health education on treatment of infectious diseases. Local and national leaders do not use the Internet websites as an effective educational means for younger generation, who use more often Internet sites for searching the information.

Key words: health education, radio, TV show.

Evaluarea activităților de educație pentru sănătate în domeniul patologiei infecțioase, efectuate în populația Republicii Moldova, în anii 2006-2011

Introducere

În lupta cu maladiile infecțioase, un rol deosebit îi aparține comportamentului populației, atitudinii ei față de sănătate [1, 2]. Schimbarea comportamentului și mentalității se realizează prin activități de promovare a unor schimbări comportamentale și de stil de viață, politici de educație pentru sănătate, organizate de sistemul de sănătate publică, la nivel național și raional. Cunoașterea de către populație a informației despre bolile infecțioase, căile de transmitere și metodele de profilaxie constituie succesul în combaterea bolilor [3, 4].

În acest scop, în Republica Moldova, în domeniul profilaxiei patologiilor infecțioase, sunt organizate mai multe activități de educație pentru sănătate: seminare, materiale promoționale metodice și informative, emisiuni TV și radio, publicații în presă, prelegeri, buletine sanitare, convorbiri, serate ș. a., care au un impact major asupra comportamentului uman [5, 6, 7, 8].

Acțiunile de educație pentru sănătate au ca scop creșterea nivelului de cunoștințe în domeniul prevenirii bolilor, participarea activă și luarea deciziilor de către populație pentru combaterea maladiilor transmisele [9].

Scopul lucrării: evaluarea activităților de educație pentru sănătate în domeniul patologiei infecțioase, organizate și efectuate de sistemul de sănătate publică în Republica Moldova, în perioada 2006-2011.

Material și metode

Au fost examinate și evaluate formularele statistice – 50 SĂN pentru perioada 2006-2011, prezentate de instituțiile raionale și republicane Centrului Național de Sănătate Publică.

Evaluarea a fost efectuată prin adaptarea măsurilor efectuate la indicii statistici intensivi și extensivi în spectrul de cercetare în teritorii administrative, instituții și numărul medicilor pentru fiecare teritoriu. Prelucrarea statistică s-a efectuat computerizat prin metoda descriptivă de studiu.

S-au analizat activitățile de educație pentru sănătate, efectuate în domeniul patologiei infecțioase în 2 municipii (Chișinău și Bălți), 35 de raioane și 19 instituții medicale republicane în perioada 2006-2011. Studiul este bazat pe evaluarea a 9 tipuri de activități de educație pentru sănătate: convorbiri, buletine sanitare, materiale metodice și informative, prelegeri, publicații în presă, emisiuni radio – TV, seminare și serate.

Rezultate și discuții

În perioada 2006-2011, conform rapoartelor statistice, în Republica Moldova, au fost efectuate în total 9 607 902 de activități de educație pentru sănătate, inclusiv 1 200 535 de activități – 12,5% în domeniul patologiei infecțioase. O pondere mai înaltă s-a observat în 2006 și 2009 cu 14,0% și 14,5%, respectiv, pe când în 2011 s-au efectuat numai 10,2% activități de educație sanitară în domeniul maladiilor transmisele (fig. 1).

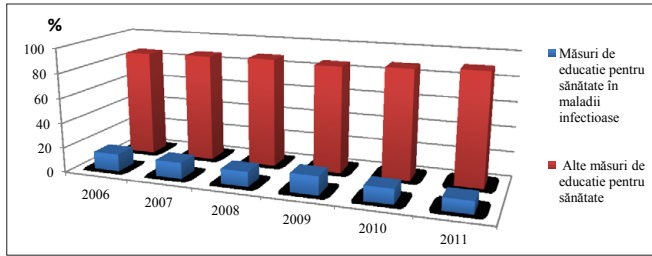

Fig. 1. Ponderea volumului informațional de educație pentru sănătate în domeniul maladiilor infecțioase în Republica Moldova în perioada anilor 2006-2011 (%).

Promovarea educației pentru sănătate în bolile infecțioase a avut un mai mare succes în raioanele Căușeni – 19,3%; Dondușeni – 19,9%; Florești – 22,2%; Glodeni – 17,7%; Ocnița – 29,5%; Ștefan Vodă și Taraclia cu 22,0% și 22,6%, respectiv. Indici mai inferiori prezintă raioanele Cahul – 5,6%; Cantemir – 7,0%; Anenii Noi – 8,1%; Cimișlia – 6,8%; Criuleni – 7,0%; Drochia – 6,2%; Râșcani – 8,5%; Sângerei, Șoldănești, Telenești, respectiv – 9,1%, 9,3%, 9,1% (fig. 2).

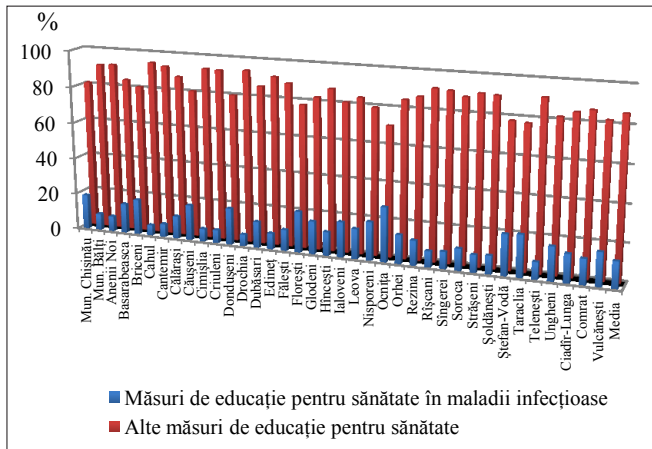

Fig. 2. Ponderea volumului informațional de educație pentru sănătate în domeniul maladiilor infecțioase pe raioane în perioada anilor 2006-2011.

Unele instituții republicane acordă o atenție deosebită educației pentru sănătate în domeniul maladiilor contagioase, cum ar fi Spitalul Clinic de Psihiatrie cu 37,5%, SCRC ”E. Coțaga” – 29,1%; SCBI ”T. Ciorbă” – 31,1%; SC al MS – 27,4%; în timp ce Institutul Oncologic, Institutul Cardiologic, Policlinica Stomatologică a MS nu au organizat nicio activitate de educație pentru sănătate în domeniul bolilor infecțioase. Celelalte instituții republicane au întreprins acțiuni minime în această direcție: Institutul Ftizio-pneumologic, ICȘOSMC, SCTO, CRDM, CRTS, DRN, Institutul de Neurologie și Neurochirurgie (fig. 3).

Numărul activităților de educație pentru sănătate în domeniul bolilor infecțioase pentru perioada 2006-2011, constituie în medie 7581,58 la 100 000 populație și a avut o tendință de creștere în 2006-2009, și una de descreștere – în 2009-2011 (fig. 4).

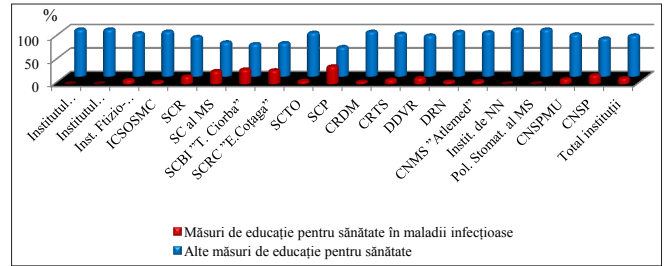

Fig. 3. Ponderea volumului informațional de educație pentru sănătate în domeniul maladiilor infecțioase în perioada anilor 2006-2011.

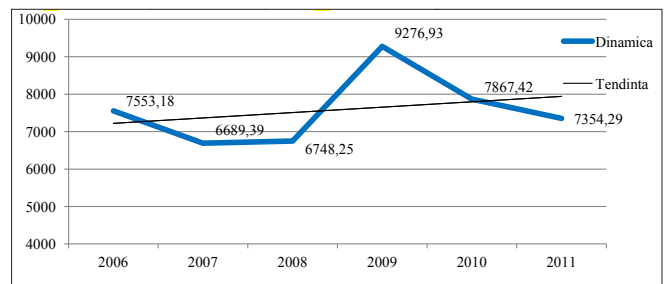

Fig. 4. Dinamica măsurilor de educație pentru sănătate în domeniul maladiilor infecțioase la 100 000 de populație în Republica Moldova pe a.2011.

Distribuția teritorială privind numărul de activități de educație pentru sănătate la 100 000 populație este destul de variată. Primele 3 locuri, cu un număr de activități mai mare de 10 000 la 100 000 populație le ocupă raioanele Vulcănești (21088,98 de activități), Comrat (15320,98) și Ocnița (11052,05). Raioanele Drochia (828,84 de activități) și Șoldănești (736,47 de activități), în toți acești șase ani au avut un număr mai mic de 1000 de activități la 100 000 populație. Raioanele Ungheni, Nisporeni și Cantemir, prin acțiuni bine organizate, s-au ridicat din categoria de 1000 de activități la 100 000 populație, până la 4999 de activități la 100 000 populație. S-a menținut constant la un nivel de la 5000 la 9999 activități de educație pentru sănătate la 100 000 populație, în această perioadă, raionul Edineț și municipiul Chișinău (fig. 5).

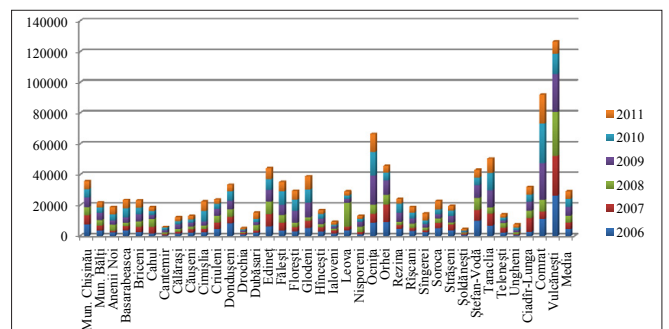

Fig. 5. Distribuția tuturor tipurilor de PS și EPS în domeniul maladiilor infecțioase la 100 000 de populație în perioada anilor 2006-2011.

Numărul de activități de educație pentru sănătate în domeniul bolilor infecțioase, care îi revine unui medic, în perioada 2006-2011, este în medie de 27,37. Se plasează pe primele locuri raioanele Vulcănești cu 89,81 de activități la un medic, Comrat – 84,34, Ocnița – 58,07. Ultimele trei locuri le revin raioanelor Ungheni cu doar 8,24 activități la un medic, Soldănești – 4,61 și Drochia – 4,58 (fig. 6).

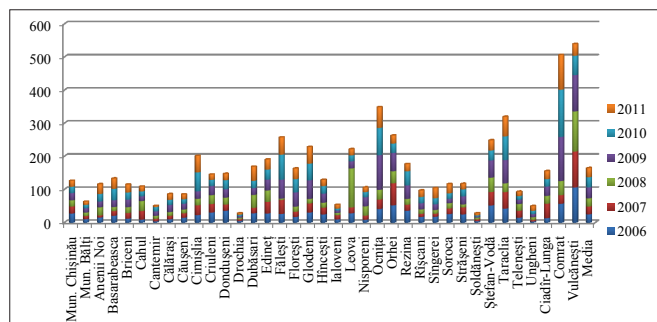

Fig. 6. Distribuția tuturor tipurilor de activități de educație pentru sănătate în domeniul maladiilor infecțioase, revenindu-i unui medic (2006-2011).

Activitățile de educație pentru sănătate în bolile infecțioase, efectuate în perioada 2006-2011, au fost efectuate de lucrătorii medicali din raioanele republicii (57%), de municipiul Chișinău (23%), de instituțiile medicale republicane (16%), municipiul Bălți (3%) și de instituțiile medicale departamentale – doar 1% (fig. 7).

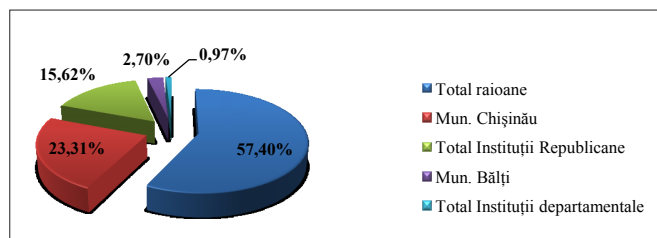

Fig. 7. Ponderea activităților de educație pentru sănătate, organizate în domeniul maladiilor infecțioase (2006-2011).

Cea mai răspândită metodă de educație pentru sănătate în bolile infecțioase, folosită în instituțiile medicale din republică, este convorbirea care în această perioadă constituie – 90,31%, urmată de prelegeri – 6,54%, buletine sanitare – 1,29%, seminare – 0,4%, publicații în presa scrisă – 0,2%, emisiuni radio – 1,02%, emisiuni TV – 0,19%, materiale metodice și informative, serate - numai 0,1%. Trebuie de menționat faptul, că instituțiile medicale din republică nu folosesc cele mai eficiente metode de educație pentru sănătate, cum ar fi mass-media cu un impact major asupra populației. Conform rapoartelor statistice, instituțiile medicale nu folosesc Internet-ul, o metodă de succes în educație pentru sănătate, îndeosebi pentru generația tânără, care utilizează mult mai des Internet-ul ca sursă de informație (fig. 8).

Pe rol de sursă de informație în educația pentru sănătate în bolile transmisibile, în perioada 2006 – 2011, a apărut televiziunea, în medie cu 7,74 emisiuni la 100 000 populație. Mult mai bine s-a promovat educația pentru sănătate în cadrul

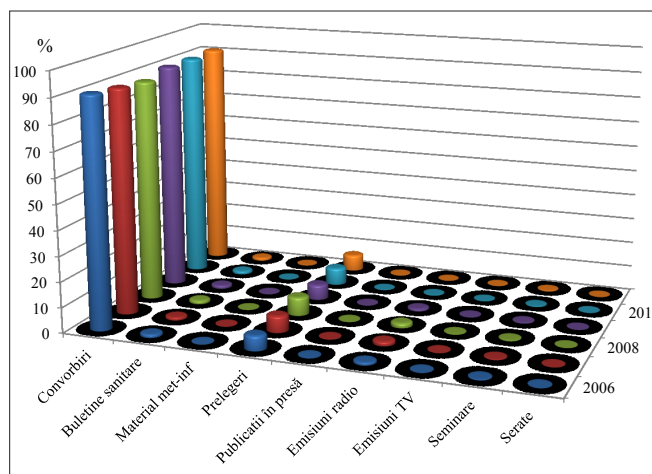

Fig. 8. Ponderea diferitor tipuri de educație pentru sănătate în domeniul maladiilor infecțioase pe anii 2006-2011.

emisiunilor televizate de nivel local cum ar fi: municipiul Bălți – 60,85 la 100 000 populație; raioanele Comrat – 58,03; Basarabeasca – 23,12; Soroca – 19,27; Căușeni – 15,07; Glodeni – 14,90 la 100 000 populație. Mai jos de medie – 7,74 emisiuni la 100 000 populație s-au raportat în mun. Chișinău – 5,18; raioanele Strășeni – 5,28; Ungheni – 3,96; Ciadâr – Lunga – 3,38; Ocnița – 3,85; raioanele – Briceni, Cahul, Criuleni, Dondușeni, Leova, Ștefan – Vodă, Drochia, Orhei, care au raportat de la 0,26 până la 3,0 emisiuni televizate. În această perioadă, în raioanele Anenii-Noi, Cantemir, Dubăsari, Ialoveni, Râșcani, Sângerei și Telenești nu s-a transmis nicio emisiune televizată (fig. 9).

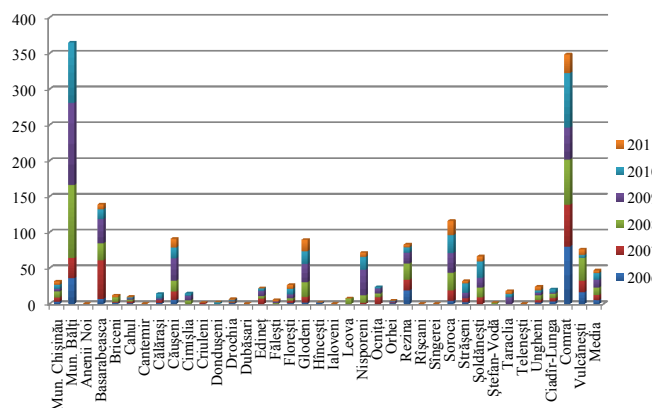

Fig. 9. Distribuția emisiunilor TV în profilaxia maladiilor infecțioase la 100 000 de populație în perioada anilor 2006-2011.

Educația pentru sănătate în maladiile infecțioase, în anii 2006-2011, s-a realizat și prin intermediul emisiunilor radiofonice difuzate, în medie de 57,26 la 100 000 populație. Aici se evidențiază raionul Edineț, cu un indice record de 1837,7 la 100 000 populație, datorită activității în acest raion de mai mult timp a radioului specializat "Sănătatea". Un indice mai înalt – 57,26, la acest capitol a prezentat raionul Comrat cu 73,79 de emisiuni la 100 000 populație. Rezultate bune în această direcție au obținut: municipiul Bălți – 26,31; raioanele Basarabeasca – 21,43; Ocnița – 42,94; mai slab – mun.

Chișinău – 10,49; raioanele Anenii-Noi – 11,63; Briceni – 11,39; Căușeni – 6,29; Cimișlia – 6,59; Glodeni – 11,45; Ialoveni – 3,57; Orhei – 8,56; Râșcani – 7,48; Strășeni – 3,64; Fălești – 4,84; Sângerei – 6,14; Soroca – 5,44; Taraclia – 3,37; Ciadâr Lunga – 8,55. Nu au difuzat nicio emisiune radiofonică în această perioadă și au un indice destul de jos – 0,3-2,0 emisiuni la 100 000 populație, raioanele: Cantemir, Călărași, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Dubăsari, Florești, Hâncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Rezina, Șoldănești, Ștefan Vodă, Telenești, Ungheni, Vulcănești. Conducătorii IMSP, fiind responsabili de organizarea măsurilor de promovare a sănătății și educație pentru sănătate, nu folosesc eficient televiziunile și radiourile locale, chiar și în teritoriile unde acestea există: Basarabeasca, Cahul, Cimișlia, Drochia, Glodeni, Nisporeni, Orhei, Râșcani, Sângerei. Tot nesatisfăcător sunt organizate de către specialiștii de sănătate publică emisiuni televizate și radiofonice în teritoriile, în care sunt concentrate majoritatea posturilor de televiziune și radio – mun. Chișinău; mun. Bălți sau localitățile adiacente lor, raioanele: Ialoveni, Anenii-Noi, Strășeni, Sângerei (fig. 10).

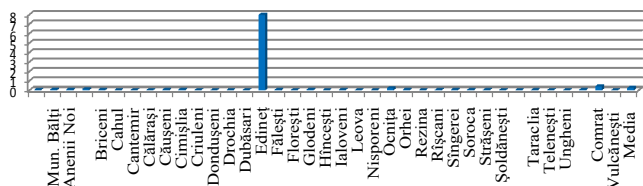

Fig. 10. Distribuția emisiunilor radio în profilaxia maladiilor infecțioase la un medic în perioada anilor 2006-2011.

Concluzii

1. În perioada 2006-2011, în Republica Moldova, ponderea activităților de educație pentru sănătate, organizate în domeniul maladiilor infecțioase constituie în medie 12,6%.

2. Activitățile de educație pentru sănătate în domeniul patologiei infecțioase sunt organizate de lucrătorii medicali din raioanele republicii – 57%; din mun. Chișinău – 23%; din instituțiile republicane – 16%; din mun. Bălți – 3%; din instituțiile departamentale – 1%.

3. Conducătorii instituțiilor medicale publice și cei din instituțiile de sănătate publică utilizează nesatisfăcător mass-media, cu influență majoră asupra populației – radioul și televiziunea, inclusiv locale în educația pentru sănătate în patologiile infecțioase.

4. Factorii de decizie ai ocrotirii sănătății și conducătorii de rang local și republican nu folosesc Internet-ul ca măsură

eficientă în educația pentru sănătate a generației tinere, care folosește mai des Internet-ul pentru a se informa.

5. Activitățile de educație pentru sănătate în bolile infecțioase, efectuate prin intermediul Internet-ului nu se reflectă sub nicio formă în raportul statistic F-50SĂN.

References

- Ivan A. Tratat de epidemiologie a bolilor transmisibile [Treatise of epidemiology of communicable diseases]. Iași: Polirom, 2002;65.
- Prisăcari V. Epidemiologie generală. Bazele medicinei prin dovezi [General Epidemiology. Basics of medicine through evidence]. Chișinău, 2012;68, 91, 320-326.
- Prisăcaru V, Malai Em. Optimizarea educației pentru sănătate după modelul infecțiilor intestinale [Optimizing health education by the model of intestinal infections]. Chișinău, 2006;99.
- Barabas M, Chicu V, Gilca V, et al. Epidemiologie (Manual de lucrări practice) [Epidemiology (Manual on practical work)]. Chișinău, 1998.
- Calmăc V. Unele aspecte privind educația pentru sănătate și promovarea sănătății [Some aspects of health education and health promotion]. Anale științifice ale USMF Nicolae Testemițanu [Scientific Annals of Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy]. Vol. 2: Probleme de sănătate publică (igienice, epidemiologice și management) [Volum 2: Public health problems (sanitary, epidemiological and management)]. 2000;399-404.
- Manoil A, Sofronie A, Sofronie V. Radio "Sănătatea" – o metodă eficientă de informare și comunicare în sănătate. Profilaxia maladiilor – garanția sanatații [Radio «Health» – an effective method of health information and communication. Disease prevention – health guarantee]. Materialele conferinței științifice-practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea serviciului sanitaro-epidemiologic de stat al municipiului Chișinău [Scientific-practical conference materials dedicated to the 15th anniversary of the integration of the state sanitary and epidemiological service of Chișinău]. Chișinău, 2007.
- Sofronie V, Sofronie A. Internetul – o cale spre comunicare în sănătate și promovare a sănătății. Profilaxia maladiilor – garanția sănătății [Internet – a path to health communication and health promotion. Disease prevention - health guarantee]. Materialele conferinței științifice-practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea Serviciului sanitaro-epidemiologic de stat al municipiului Chișinău [Scientific-practical conference materials dedicated to the 15th anniversary of the integration of the state sanitary and epidemiological service of Chișinău]. Chișinău, 2007.
- Sofronie V, Pistruga A. Metode informaționale în educația pentru sănătate oferite populației din raionul Edineț. Profilaxia maladiilor – garanția sănătății [Informational methods of health education provided for the population of Edineț region. Disease prevention – health guarantee]. Materialele conferinței științifico – practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea Serviciului sanitaro-epidemiologic de stat al municipiului Chișinău [Scientific-practical conference materials dedicated to the 15th anniversary of the integration of the state sanitary and epidemiological service of Chișinău]. Chișinău, 2007.
- Cotelea A. Promovarea sănătății – aspecte științifice [Health promotion – scientific issues]. Anale științifice ale USMF "Nicolae Testemițanu" [Scientific annals of Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy]. Ed. XI. Vol. 2. Chișinău, 2010;33-36.